

NASILJE KAO OBLIK POLITIČKE BORBE

Voditelji: Veronika Mandir i Toni Matković

Mario Ramljak i Ante Kasalo
*Atentat na Stjepana Radića u
beogradskoj Skupštini*

Tin Celner i Zlatko Nikolić (ISHA Pula)
*Političko nasilje talijanskog fašizma
u Istri 1918.-1945.*

Kristina Husinec (ISHA Zagreb)
Pripitomljeno nasilje: država i prosvjetiteljstvo

Veronika Mandir i Toni Matković
Američki nemir devedesetih

Ena Bačić i Karla Genda
*Nasilje na margini.
Diskriminacija/neravnopravnost/represija
kao izvorište nasilja*

Toni Barać i Marija Magdalena Šutalo (ISHA Mostar)
*Nasilan otpor rasnoj segregaciji
u Južnoafričkoj Republici*

XV. DANI POVIJESTI

Dan drugi
(28. travnja 2022.)

RADIONICA XV. DANA POVIJESTI: „NASILJE KAO OBLIK POLITIČKE BORBE“

Radionica pod naslovom „Nasilje kao oblik političke borbe“ je bila samo jedna od njih četiri koje su se održale u sklopu XV. Dana povijesti čija je krovna tema glasila „Strategije nasilja kroz povijest“. Radionica se održala 28. travnja 2022. godine u Velikoj dvorani Odjela za povijest s početkom u 10:00 sati. Trajala je do 14:00 sati, a tijekom tog su vremena zainteresirani studenti mogli prisustvovati na čak šest izlaganja koje su vodili Veronika Mandir, kao voditeljica radionice, i Toni Matković, kao asistent. Na radionici su u svojstvu izlagača sudjelovali slijedeći studenti sa svojim temama izlaganja: Mario Ramljak i Ante Kasalo na temu „Atentat na Stjepana Radića u beogradskoj Skupštini“, Tin Celner i Zlatko Nikolić (ISHA Pula) na temu „Političko nasilje talijanskog fašizma u Istri 1918. – 1945.“, Kristina Husinec (ISHA Zagreb) na temu „Pripitomljeno nasilje: država i prosvjetiteljstvo“, Veronika Mandir i Toni Matković na temu „Američki nemir devedesetih“, Ena Bačić i Karla Genda na temu „Nasilje na margini. Diskriminacija/neravnopravnost/represija kao izvorište nasilja“ te Toni Barać i Marija Magdalena Šutalo na temu „Nasilan otpor rasnoj segregaciji u Južnoafričkoj Republici“.

Na početku radionice održan je govor voditeljice Veronike Mandir u kojem je pozdravila sve prisutne i „otvorila“ novi dan XV. Dana povijesti. Predstavivši teme radionice i izlagače, objasnila je da izlaganja moraju trajati oko dvadesetak minuta, a da rasprava postaje aktivna tek nakon kraja svih izlaganja. Nakon ovih malih objašnjenja, radionica je konačno mogla započeti s željno iščekivanim prezentacijama.

Prvo su izlaganje održali kolege iz ISHA-e Zadar, Ante Kasalo i Mario Ramljak na temu „Atentat na Stjepana Radića u beogradskoj Skupštini“. Kolege su na početku rekly nešto o njegovom ranom životu, školovanju te počecima njegova političkog djelovanja kao tajnika „Hrvatske udružene oporbe“. Izlaganje se zatim nastavilo na njegovo djelovanje s bratom Antunom Radićem prije i tijekom Prvog svjetskog rata, a zatim i tijekom postojanja Države Srba, Hrvata i Slovenaca, istaknuvši njegov poznati citat kojeg se može čuti i na današnjim političkim i društvenim događanjima, a to je „Ne srljajte kao

XV. Dani povijesti: izlagači Ante Kasalo i Mario Ramljak
(ISHA Zadar) Foto: ISHA Zadar

XV. Dani povijesti: izlagači Tin Celner i Zlatko Nikolić
(ISHA Pula) Foto: ISHA Zadar

guske u maglu!“. Nastavak izlaganja se odnosio na Radićevu političku aktivnost u seljačkoj stranci, neslaganja s politikom Srbije, suradnju s Pribićevićem, a kulminiralo je samim atentatom u Skupštini pri čemu su kolege detaljno opisale tijek koji je vodio prema tome. Na koncu prezentacije kolege su zaključile životnu i političku aktivnost ovog hrvatskog političara svojim komentarom te završile izlaganje činjenicama o njegovoj smrti, a time i odlaskom sa hrvatske političke scene.

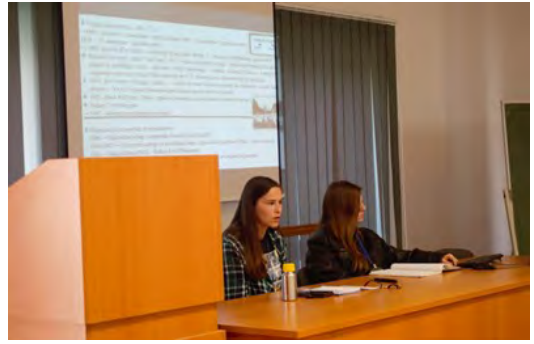
Nakon kolega, na red su došli naši gosti iz ISHA-e Pula, Zlatko Nikolić i Tin Celner, s temom izlaganja „Političko nasilje talijanskog fašizma u Istri 1918. – 1945.“. Na početku su se osvrnuli na situaciju u Istri u razdoblju od 1915. do 1918. godine, odnosno vremena tijekom Prvog svjetskog rata, pri čemu su spomenuli značajnije tiskovine na hrvatskom i talijanskom jeziku. Nakon toga su u nizu godina opisali način dolaska fašizma na vlast u razdoblju od 1918. do 1937. godine, prikazujući zapravo opseg nestabilnosti Istre tog vremena. Obradujući Drugi svjetski rat, pulski su se izlagači osvrnuli na način sudjelovanja Istrana u antifašističkom pokretu, ratnu situaciju u Istri te na oslobođenje Istre 1945. godine, posljedične odmazde i ponovno nasilje koje je izbilo nakon ratnih događanja. Kolege su zaključile izlaganje rečenicom o „nezatvorenom krugu nasilja“ jer se od 1918. do 1945. i poslije život nije smirivao, a postojalo je samo političko nasilje, nasilni odgovori na nasilje, odmazde i revolucije.

Poslije kolega, izlaganje je obavila i kolegica iz ISHA-e Zagreb Kristina Husinec na temu „Pripitomljeno nasilje: država, prosvjetiteljstvo i proces civiliziranja“. Početak se odnosio na spominjanje i djelovanje poznatih prosvjetitelja poput Thomasa Hobbesa i Johna Lockeja, zatim se osvrćući na pojam i razlikovanje legitimnog i nelegitimnog nasilja. Preko potonja dva pojma kolegica je došla do načina pripitomljavanja nasilja kroz kontrolu, kazneno zakonodavstvo i proces civiliziranja običaja. Kolegica je zatim prešla na način prožimanja društvenih struja, filozofskih ideja i državnoga aparata, spominjući misli Tillyja kako je „država stvorila rat i rat je stvorio državu“. Zaključak ovoga izlaganja bio je da se nasilje zapravo nije u potpunosti pripitomilo, nego je prešlo iz javnog u privatni prostor, dok je državno postalo opravdano i glomaznije kroz razne sukobe i ratove. Poslije kolegice uslijedila je pauza u trajanju od dvadeset minuta nakon čega su izlagači i prisutni nastavili s radionicom.

Nakon pauze na red su došli sami „domaćini“ radionice: voditeljica Veronika Mandir i njen asistent Toni Matković, čija je tema izlaganja glasila „Američki nemir devedestih“. U uvodu je za potrebe izlaganja kolega Matković objasnio termine „rasizam“, „segregacija“ i „diskriminacija“, da bi se zatim osvrnuo na pojmove policijske brutalnosti i razloge takvog postupanja policijskih službenika

XV. Dani povijesti: voditelj radionice Veronika Mandir i Toni Matković (ISHA Zadar) Foto: ISHA Zadar

XV. Dani povijesti: izlagačice Karla Genda i Ena Bačić (ISHA Zadar) Foto: ISHA Zadar

prema civilima. Izlaganje je zatim nastavila kolegica Mandir koja je objasnila kako je kao uvertira u nemire bila „Operacija Hammer“, pri čemu su policajci losanđeleske policije racijama i patrolama željeli „očistiti“ ulice Los Angelesa od droge i bandi. Do eskalacije je došlo nakon ubojstva petnaestogodišnje Afroamerikanke Latashe Harlins i premlaćivanja Afroamerikanca Rodneyja Kinga, što je rezultiralo velikim prosvjedima u Los Angelesu u trajanju od 29. travnja do 3. svibnja 1992. godine. Za svaki je dan opisano što se događalo, sve popraćeno citatima i fotografijama koje su ostale kao podsjetnik na te nemile događaje. Kolega Matković se zatim ponovno uključio u izlaganje preko glazbe i repera koji su često bili u fizičkom sukobu, ali i čiji su se stihovi često referirali na ovo krizno vrijeme Los Angelesa. Zaključio je izlaganje stihovima 2Paca o samoj Harlins i činjenici kako ovakva diskriminacija i policijska brutalnost traje sve do danas.

Sličnu su tematiku izlaganja imale i kolegice iz ISHA-e Zadar Ena Bačić i Karla Genda čije se izlaganje „Nasilje na margini. Diskriminacija/neravnopravnost/represija kao izvorište nasilja“ isto tako odnosilo na Afroamerikance, ali kroz razdoblje 50-ih, 60-ih i danas. Kolegice su prvo iznijele povijesni kontekst koji je sezao još od vremena Američkog građanskog rata pa do kraja Drugog svjetskog rata. S pričom o afroameričkom pokretu su krenule od 1954. godine s „Pokretom za građanska prava“ (eng. „Civil Rights Movement“) i njihovim istaknutim pojedincima poput Martina Luther Kinga, Malcolma X, Rose Parks i drugih. U izlaganju su se dotaknule i policijske i državne brutalnosti i nasilja koje je bilo stalno prisutno tijekom afroameričkih marševa i prosvjeda, zaključivši njihovu priču 1968. godine i ukidanjem segregacije te još niza drugih ograničenja kojima su Afroamerikanci bili podložni. S izlaganjem su nastavile pokretom „Black Lives Matter“ te pojedincima koji su bili žrtve policijske brutalnosti, što je rezultiralo prosvjedima u mnogim američkim gradovima poput Fergusona i Minneapolisa. S tim su prosvjedima kolegice i završile svoje izlaganje, nakon čega su na red došli posljednji izlagači.

Na koncu ove radionice su izlagali kolege iz ISHA-e Mostar Toni Barać i Marija Magdalena Šutalo pod naslovom „Nasilan otpor rasnoj segregaciji u Južnoafričkoj Republici“. Kolege su na početku objasnile pojam „apartheid“ i njegov razvoj u sustav rasne segregacije u Južnoafričkoj Republici. Zatim su govorili o osnutku i djelovanju Afričkog nacionalnog kongresa (ANC) te bombaškim napadima koji su tijekom osamdesetih potresali Republiku. Osim ANC-a djelovao je i Panafrički kongres Azanije (PAC) te Azanijska narodnooslobodilačka vojska (APLA) koja je organizirala niz napada ne samo u JAR-u, već i inozemstvu. Na koncu su kolege došle do uspostave moderne

Južnoafričke Republike te konačnih ukidanja rasnih zakona tijekom 1990. i 1991. godine. Spomenuvši neizostavnog Nelsona Mandelu, kolege su navele njegov životni put, političku aktivnost te konačnu ostavštinu kojom je zadužio ne samo Južnoafričku Republiku već i cijeli svijet.

Unatoč tome što je radionica bila najopterećenija, s obzirom na to da je imala čak šest tema za izlaganje, svima su prisutnima sva izlaganja proletjela u trenutku. Svi smo naučili nešto novo, dotaknuli se tema koje ponekad nisu uobičajene na redovnim predavanjima te, ono najvažnije, dobro surađivali i postavili temelje za buduću suradnju i buduće Dane povijesti. Nakon ove radionice od 14:00 sati je krenula radionica kolegica Ivane Protrke i Valentine Marjanović, a kako je bilo na njihovoj radionici, može se pronaći u nastavku ovog broja „Rostre“.